

בית משפט לעניני משפחה בקריית גת

29 נוב 2022
28106-09-20

פס"ד בתובענה של אב לקיום זמני שהות עם בנו המתבגר

השופט בן שלו

תובע פ. א. ע.
ע"י עו"ד שמשון דודי

- נגד -

נתבעת א.ג.
ע"י עו"ד לילך קציר ועו"ד שי קופרשטיין

בעניין הקטין: ג. ע. י., ת.ז. XXX, יליד XXXX

ע"י עו"ד רנטה נדבדסקי

פסק דין

תביעה נוספת במסכת תובענות המתנהלות מעת לעת מזה שנים ארוכות בין זוג הורים.

הפעם, תביעתו של האב לקיום זמני שהות עם בנו, נער כבן 13 בעת הגשת התביעה ונער כבן 15 עתה, עם סיומה.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

התובענה הועברה לטיפולו בחודש מרס 2022.

רקע כללי ודיוני

1. הצדדים נישאו בשנת 2005 ובנם הקטין, י', נולד ביום XXX.
2. בשנת 2011 החלו להתנהל בין הצדדים הליכים שונים ולמעשה החל מאז ועד עתה ניכרה מעורבות של גורמי רווחה בסוגיית הקשר בין האב ובין הקטין. קשר, שלמעשה היה רופף ורעוע במשך שנים ארוכות, נוהל בתיווך ניכר של גורמי רווחה, ברובו בחסות מרכז הקשר, והתאפיין בין היתר בהיעדר יכולת של האב לראייה אינטרוספקטיבית באשר לחלקו בנתק, ובהיעדר יכולת להיתרם מסיוע שהוצע לו בחסות גורמי הרווחה.
3. כך, למשל, אנו למדים מדיווח העו"ס לסדרי דין מיום 27.11.13 שהוגש לתיק תמ"ש 11-04-27749, המתאר בין היתר ולצד קונפליקט חריף בין ההורים אירוע שלפיו לפי הנטען סטר האב לקטין באחד הביקורים במרכז הקשר, וכן מתאר את הפסקת המפגשים שם.
4. כך גם למדנו מתסקיר שהוגש לתיק שלפני ביום 11.11.20, המפרט את מכלול המעורבות של גורמי הרווחה בנסיונות לייצר קשר יציב בין התובע ובין הקטין במהלך שנים ארוכות עד להגשת כתב התביעה; שנים ארוכות בהן הקשר בין האב ובין הקטין היה ארעי והתאפיין בנתקים רבים. זאת, החל מחודש אפריל 2011 ועד בסמוך להגשתו (להלן: "התסקיר").
5. החל משנת 2011 ועד לשנת 2019 בוצעו נסיונות התערבות לשם חידוש הקשר בין האב ובין הקטין. מתחילת הדרך האב לא שיתף פעולה עם גורמי הרווחה (לבטח שלא באופן מלא), איתגר את צוותי הטיפול, לא נשמע פעמים רבות להנחיות, ביטל מפגשים וכאשר עמד לפני ניתוח לא מיהר לחדש את הקשר עם הבן. גם במהלך המפגשים היו סיטואציות בהן עירב האב את הבן במחלוקות ובתחושותיו ביחס לאם, באופן לא מותאם. במקרה שלפני, דיווחה המקיף של העו"ס בתסקיר (שהלכה למעשה לא נסתרה), מיטיב לשקף את תמונת המצב ארוכת השנים במהלכה עד אותה העת נעשו נסיונות חוזרים ונשנים לייצר בין האב ובין הקטין מסגרת של קשר, ולו מינימאלי. נסיונות שלא צלחו, תוך שכפי שפורט לעיל ויפורט עוד להלן, לאב חלק לא מבוטל באחריות לכך (בהקשרים אלה ראו בהרחבה בתסקיר, עמ' 2 – 6

- הימנו). לא למותר לציין שדינמיקה זו נמשכה עת גם לצורך הכנת התסקיר עצמו סרב האב להיפגש עם העו"ס (עמ' 6 לתסקיר).
6. בכתב התביעה ובטיעוניו משליך האב את מלוא האחריות לנתק מבנו על הנתבעת, האם. בכתב ההגנה פרסה האם לפני בית המשפט מכלול שלם של עובדות הקשורות במהלך החיים הזוגי בעבר הרחוק (שספק רב אם רלוונטיות להליך שלפני), כמו גם את השתלשלות העניינים העובדתית הקשורה עם הנסיונות לייצובו של קשר בין האב ובין הקטין.
7. ביום 24.12.20 מונתה לקטין אפוטרופא לדין (ראו החלטות מיום 24.12.20 ו- 15.2.21).
8. ביום 8.3.21 הורה בית המשפט לאב להתחיל בהדרכה הורית.
9. בדיווח מיום 5.4.21 עדכנה העו"ס כי נוצר קשר בזום עם האב, אשר ציין כי מתגורר בקרוואן באזור XXX, והביע רצון להשתלב בהדרכה הורית.
10. בדיווח מיום 6.4.21 קבע בית המשפט, בין היתר לאור הקשר בין האב ובין הקטין בעבר, כי בטרם תינתנה הוראות נוספות יש לבחון היטב את מידת שיתוף הפעולה של האב עם הליכי הטיפול. זאת, בין היתר לצורך: "... הבנת החשיבות שיש ביציבות וברציפות של הקשר בינו ובין הקטין, לקיחת אחריות והותרת העבר מאחור ללא האשמות כלי האם ושיפור יכולת ההכלה שלו כלפיה והתקשרות בין ההורים למען טובת הקטין..." (עמ' 6 לפרוטוקול).
11. מדיווח העו"ס לסדרי דין מיום 1.9.21 עולה כי האב נפגש מספר פעמים עם עו"ס ממועצה אזורית XXX, עבר וועדה לשם שילוב בתוכנית נתיבים להורות ושיתף עימה פעולה.
12. ביום 6.1.22 דיווחה האפוטרופא לדין על ביקורה אצל הקטין. במסגרת זאת שיקפה האפוטרופא לדין כי הקטין מסרב להיפגש עם האב ואף ביקש להיפגש עם בית המשפט. במסגרת הדיווח שיקפה האפוטרופא לדין גם את שיחותיה עם האב, שציין כי הוא משתף פעולה עם גורמי הטיפול ולפיכך יש לחייב את הקטין לקיים עימו קשר. לדבריה "... האב הדגיש, כי יש חוקים במדינה וניתנו החלטות, על הקטין לכבד את החוקים והחלטות ולחדש עימו קשר. האב לא הציע שום תוכנית לחידוש הקשר, טען כי הקטין יכול להיפגש עימו בXXX וציין כי לא מוכן למרכז הקשר או לחצר הבית בו גר הקטין, האב כלל לא מבין

- מדוע הקטין מסרב לקשר עימו ולעמדת האב ניתן לכפות על הקטין את הקשר עם האב... " (סעיף 8 לדיווח האפוסטרופא לדין). לפיכך, סברה האפוסטרופא כי אין בשלב זה לכפות את חידוש הקשר עם הקטין.
13. לאחר שהוגשו עמדות ההורים לדיווח האפוסטרופא, קבע בית המשפט כי בטרם תינתן החלטה נוספת יש לשמוע את קולו של הקטין.
14. ביום 27.2.22 התקיימה עם הקטין פגישה ביחידת הסיוע, בעקבותיה נקבע מפגש של הקטין עם בית המשפט.
15. בחודש מרס 2022 הועבר התיק לטיפול. כפועל יוצא, נפגשתי עם הקטין ביום 18.5.22, ולאחר המפגש קבעתי דיון במעמד הצדדים.
16. בדיון שהתקיים ביום 13.6.22 שיקפתי לצדדים, מתוך כלל הדברים שנאמרו בפגישתי עם הקטין, את רצונו לשתף את הוריו בכך שהאב יחדל מן ההליך המשפטי, וינסה מפעם לפעם לתקשר עימו במסרונים.
17. בדיון זה ניכר היה שהאב מתקשה עדיין להניח למאורעות העבר. בין היתר, ציינתי בהחלטתי עם תום הדיון, שבה נתתי שהות לאב להידרש לתוחלת ניהולו של ההליך, כי "... תכליתו של הליך זה נועדה לצפות פני העתיד, ולא לצפות פני העבר, וטוב יעשה גם האב לו ייתן דעתו לכך..." (עמ' 12 לפרוטוקול).
18. בתגובה ביקש האב להורות לאם לפנות לקבלת טיפול ביחד עם הקטין. לדבריו, "... אלמלא התנהלותה הנלווה של המשיבה, היה ביכולת הצדדים בכלל והמבקש והקטין בפרט לגשר על הפערים הקיימים, עקב בצד אגודל, זאת בתמיכתם ועזרתם של העובדים הסוציאליים..." (שם).
19. בתגובתה, הבהירה האם כי איננה מסכלת אפשרות לקשר בין האב ובין הקטין והדגישה כי גם בקשתו של האב מלמדת על כך שאינו מוכן לשחרר את משקעי העבר, ועיקר מטרתו היא להתנקם בה.
20. עמדתה של האפוסטרופא לדין מיום 4.8.22 הדגישה את הקונפליקט ההורי החריף, ואת עמדתו של הקטין, נער כבן 15, אשר אינו חפץ בקשר עם אביו. האפוסטרופא לדין עתרה כי בית המשפט יכבד את רצונו של הקטין ויורה על דחיית התביעה.
21. הצדדים הסכימו כי התביעה תוכרע על יסוד המצוי בתיק, כמו גם טיעוני הצדדים.

22. האב הגיש את הודעתו הכתובה של התובע מיום 26.8.22, שזו לשונה: "... בגיל 13 שנה התייתמתי מאב ולא הייתה לי הדרכה וגיבוי אב במהלך התבגרותי ועד היום לצערי וכאב עמוק אשר נושא אני עד היום בחיי ובליבי במחסור דמות אבי!! אני מעוניין לתקן דברים מסויימים בזאת בני היקר י' מעוניין לתקן גורמים אילו הגורמים אשר בני לא מעוניין בקשר איתי וישנם סיבות לכך. ולדעת מה הם הגורם להתנגדות בני היקר י' ולמה הוא רואה אותי בצורה שלילית וגם עם גרושתי עשיתי שגיאות מבין זאת עכשיו. בני היקשר י' שלי אני מאוד דואג לבריאותו הנפשית ולא הבנתי לדעת אילו ליקויים יש לי. התנהגות לתחושותיי ולמעשי בהתנהגותי. אני מקבל מתחייב לעשות כל טיפול יותר מעמיק הנדרש בזאת להשבת בני!!! משוש חיי. קשה לי מאוד ללא בני ואני מאוד דואג יחד עם זאת למצבו הרגשי והנפשי של י' היקר משוש חיי." (שם).

23. בטיעוניה האם בין היתר הדגישה שגם בהודעה זו האב מציין את רצונו לברר מדוע הקטין אינו חפץ להיפגש עימו, במשתמע תולה האב באם את האחריות לכך. האם אף טענה כי חרף שיקוף רצונו של הקטין לאב לפיה ינסה לחדש עימו באופן מדורג וספונטני את הקשר בהודעות ומסרונים, ולא בהליך משפטי, לא עשה כן האב באופן אשר לדבריה מבהיר את תכליתה האמיתית של התובענה. דיון והכרעה

24. עיינתי במכלול המצוי בתיק. שוכנעתי כי לעת הזו, במיוחד בהתחשב באופיו של הקשר הארעי, רווי הנתקים, האכזבות שחווה הקטין, ובגילו – נער מתבגר כבן 15 שנים לעת הזו, אין מקום לכפות עליו קשר עם התובע.

25. גם לו אקבל כי האב מכיר עתה, לאחר שנים רבות ובאופן כללי, כי היה לו חלק משמעותי בנתק בינו ובין הקטין, באכזבות הרבות שחווה בנו בקשר ביניהם, במיוחד בהתחשב בחלוף הזמן ובגילו של הקטין, סבורני שהדבר הוא בבחינת מעט מדי, מאוחר מדי.

26. שכן עד עתה דומני שאמנם האב לא השכיל לנתק את חוויות ומשקעי העבר מתכליתו של ההליך, ולא הצליח לייצר לקטין (במפגשים המועטים שהתקיימו בחסות גורמי הטיפול) מסגרת מכילה המנתקת את הקשר שבין האב ובנו מן הקונפליקט ההורי החרף ומכלול תחושותיו של האב כלפי האם.

27. כך מצינו, בין היתר עוד בתסקיר: "... כפי שהובא בתסקיר לעיל, מה-14.8.11 נעשים נסיונות לביסוס קשר בין האב לבן, י'. התהליך כולל

קשר – נתק – קשר – נתק וחוזר חלילה. אין ספק שתהליך זה, הנסיונות החוזרים ונשנים, המפגש עם עו"ס סדרי דין, צוות מרכז קשר מתחלף ועוד אינם מיטיבים עם הבן, י'. לפיכך החלטתי בתסקיר זה לא להיפגש עם הבן, י' ושוב לטלטל את עולמו. בתביעה, האב משליך את האחריות לכשלון הקשר בינו לבין הבן, י' על האם. בעבר הוא טען כי גם למערכת הרווחה אחריות לכך. מתוך כל תיאור התהליך שהובא לעיל נראה כי אחריותו של האב לחוסר הצלחת התהליך הינה רבה. הבן, י', התגייס בכל הנסיונות לחידוש הקשר עם אביו. לא מצאתי תימוכין לטענת האב כי האם מחבלת או מסיתה כנגד הקשר של הבן, י' עימו. י' הביא בשיחה עימי את עמדתו הברורה והנחרצת כי אינו רוצה להמשיך ולהיפגש עם אביו. להערכתי, לאחר כל הנסיונות שנעשו, עלינו לכבד את עמדתו. אני ממליצה כי האב יפנה להליך טיפולי שיסייע בידו לעבר את משקעי העבר ולהשאירם מאחוריו. כמו כן, לקחת אחריות לגבי התנהלותו מול המערכות השונות וחבלתו בנסיון שלהם לסייע לו. הבן י' בן 13+, הינו כבר נער בגיל ההתבגרות. נער, שע"פ הדיווח הינו מצליח בכל המישורים. אין ספק כי הקשר אב – בן הינו חשוב. יחד עם זאת, אם האב לא יעשה שינוי ויקח אחריות על חלקו בניתוק הקשר, הדבר לא יצליח. עקב גילו של הבן, י', יוכל האב לפנות אליו בקשר של מכתבים, חבילות ונסיון לטלפון. אינני ממליצה על פניה חוזרת למרכז הקשר או חיוב הבן, י' בקשר עם אביו. אני חושבת שחובת ההוכחה כיום הינה על האב..." (שם ; הדגשה במקור – ב.ש).

28. דבריה ומסקנותיה הנכוחים של העו"ס לסדרי דין (שנכתבו עוד בחודש נובמבר 2020) משקפים למרבה הצער גם את תמונת המצב כיום. חרף ההליך הטיפולי שבו החל האב, דומה כי רחוקה הדרך ממצב שבו האב אמנם מסוגל ליטול אחריות מלאה על חלקו בנתק והתנהלותו בקשר אל מול הבן, כמו גם לנתק בין הקונפליקט ההורי ובין הצורך להתנהל באופן נפרד ומכיל אל מול בנו.

29. בדיון לפני, שהתקיים לפני חודשים ספורים בלבד, מצא התובע לחזור על עמדה לפיה היה מקום לחייב את הבן בטיפול, וניכר היה היטב כי איננו מסוגל להתנתק מהקונפליקט ההורי ולהעמיד אך ורק את צרכי הקטין במרכז: "... אם היה הולך לאבחון הפסיכולוגי כמו שהשופטת הקודמת אמרה, דרך הפסיכולוגית וההדרכה ההורית שלא נעשה כלום בצד הזה, כמו לבוא ולהגיד לא מעניין אותי. אני עד היום עושה הדרכה הורית ושלחתי מסמך לבית המשפט, למה חד צדדי? זה מקומם אחרת לא הייתי נלחם על הבן שלי, אני יודע שיש עלילות דם, הם

משתמשים בדברים קשים, שסטרתי לו וזה לא נכון וזה נסגר במשטרה וגם ברווחה ב XXX. להשתמש בכלים האלה כנגדי כעלילת דם זה לא הולך כך, לכן הגשתי את התביעה. חוץ מזה אני רוצה שיצוין הכל כדי להנציח הלאה. אני נלחם עד הצדק האחרון. לשאלת בית המשפט על מה אני נלחם אני משיב: אני אמשיך לאחר הדיון הזה שאנו כאן, לציין את זה לפחות את הדברים שאני אומר. אני נלחם על שקרים ועלילת דם שזה מסע תלאות שנמשך בין הבן שלי איי, עלילת דם בהגשת תלונה במשטרה שלא נמצא דבר, שבמפגש שסטרתי לבני. בנוסף עו"ס פ' לא מצאה דופי בהגשת תלונה שאין טענה או מעשה הנתמך בעלילת הדם... " (עמ' 8 – 9 לפרוטוקול מיום 13.6.22 ; הדגשות לא במקור). דבריו של האב מלמדים, בין היתר, כי יכול ויש בסיס איתן לטיעוניה של האם לפיהם ביסוד התובענה גם רצון בהנצחת הקונפליקט למולה.

30. בדיון, ולאחר שהן האפוטרופא לדין והן ב"כ האם התייחסו לנזק שכבר נגרם לקטין כתוצאה מההליכים הממושכים החוזרים ונשנים לחידוש קשר, ניכר היה שהאב אף איננו מפנים את המטען הרגשי ואת פוטנציאל הנזק המשני לקטין כתוצאה מכשלונות חוזרים של הליכים לחידוש קשר, תוך שהתפרץ לדבריהם ושאל "איזה נזק?" (עמ' 11 לפרוטוקול הדיון).

31. ואמנם, כשבוע לאחר הדיון הגיש האב ביום 21.6.22 את בקשתו לכפות על האם (ובמשתמע בהמשך גם על הקטין) טיפול תוך שכאמור לעיל תלה באם את האחריות לנתק. אין זאת אלא שעד אותה העת, וחרף תחילתו של הליך טיפולי שהאב החל לעבור, ספק אם הפנים את שגורמי הרווחה ביקשו במשך שנים לסייע לו – שעליו לחדול מהידרשות למשקעי העבר ולצפות פני עתיד, פני יחסיו עם בנו.

32. לא למותר להזכיר, כי גם לפני האפוטרופא לדין מצא האב לציין, כי לדעתו על בית המשפט לחייב את בנו בהליך טיפולי, מבלי להכיר די הצורך בכך שעסקינן בנער מתבגר (על כל המשתמע מכך), למוד אכזבות, שגם לו רצונות וצרכים משלו ומבלי להכיר בפוטנציאל הנזק המשמעותי גם לאפשרות חידוש קשר בעתיד בינו ובין הקטין כתוצאה ממהלך כופה שכזה.

33. גם בהודעתו הכתובה האחרונה, שנזכרה במלואה לעיל, דומה שהאב בעיקר ציין מן השפה אל החוץ מודעות שלו להתנהלות שגויה שלו. לא למדתי מדבריו במה שגה, או איזו השפעה לשיטתו היתה להתנהלותו על הקטין. אף לא ברור כל עיקר מדבריו במה שגה בהתנהלותו למול

האם או האם וכיצד לשיטתו יוכל הוא לתקן את הדברים. מהודעתו אף לא ברור כל עיקר האם וכיצד לשיטתו יכול הליך שיפוטי כופה לסייע לאב לחדש קשר עם נער מתבגר כבן חמש עשרה, שבע אכזבות. לכל אלה לא מצאתי בדברי האב פתרון של ממש.

34. כאשר עסקינן בנער מתבגר בן 15 שנים בנסיבות שלפני, איני סבור שניהול הליכים כופים תוך הנצחתו מחדש של הקונפליקט ההורי הוא הדרך לליבו של הקטין. ניהול הליך שכזה לא יהא בבחינת הדרך לשכנע את הקטין שמה שהיה לא יהא עוד.

35. כפי הנראה, המשך הותרתו של ההליך על כנו עלול אף לחבל עוד יותר בסיכוי (שגם אם לא נראה לעת הזו גבוה), שבעתיד יצליח האב לאחר שימשיך בהליך הטיפולי שבו החל, להוכיח לבנו שהוא – המבוגר האחראי – למד את לקחי העבר.

36. לא לחינם המליצה העו"ס בתסקירה שלא לחייב את הקטין פעם נוספת במפגשים כפויים שלקחיהם ואכזבותיהם רבי השנים נפרשו בתסקיר, כי אם בנטילת אחריות של האב, טיפין טיפין, בהפגנת נוכחות "נקה" בחיי בנו בכתב, במסרונים.

37. כך גם ביקש מפורשות הקטין מאביו במהלך הפגישה עימי. בעת הפגישה בלשכתי כבר היה י' כבן 15, והתרשמתי מנער אינטליגנטי ורהוט, היודע להביע את רצונו היטב. לא ברור לי די הצורך האם האב אמנם הפנים את הנפרדות של הקטין מאביו או מאימו כאחד, כאדם - גם אם אדם צעיר – בעל רצונות וצרכים משלו.

38. לא בכדי גם האפוטרופא לדין ביקשה להיעתר לרצונו של הקטין ולדרך בה הביע אותו - הן במפגש עמה והן במפגש עמי.

39. רצונו של אדם – גם אם אדם צעיר – כבודו. לאור מכלול האמור לעיל, יכבד בית המשפט את רצונו של הקטין. כפועל יוצא, לאחר שנים ארוכות של נסיונות טיפוליים לחידושו של קשר יציב ומיטיב בין האב ובין הקטין; לאור גילו של הקטין ורצונו; ולאור היעדר יכולתו של האב להפריד את הקונפליקט ההורי מזיקתו לקטין, הגיעה העת ולו להניח לנסיונות לכפות על הקטין קשר שלעת הזו אינו מיטיב עימו או לכפות על הקטין ואימו הליכים טיפוליים נוספים.

40. תחת זאת, וכפי שהקטין הבהיר בעצמו, טוב יעשה האב לו ינסה למקד מרצו בנסיון להתקרב אל הקטין בהדרגה, כפי שהקטין עצמו ביקש. זאת, לצד המשכו של הליך טיפולו שהאב עצמו ימשיך ויעבור.

41. בקביעה זו אני מורה על מיצוי ההליך שלפני. בשים לב לנושא ההליך, בנסיבות העניין מצאתי שכל צד יישא בהוצאותיו. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת מלוא פרטיהם המזהים של הצדדים ובני משפחתם. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים כמו גם לעו"ס לסדרי דין ותסגור את התיק. ניתן היום, ה' כסלו תשפ"ג, 29 נובמבר 2022, בהעדר

הצדדים. בן שלו, שופט